

Koronaviruset kjenner ingen grenser

LEDER

KARI SCHRØDER HANSEN

E-post: kari.schroder.hansen@legeforeningen.no

Kari Schrøder Hansen er dr.med., seksjonssjef i Legeforeningen og jobber internasjonalt for Røde Kors. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

I en overbefolket flyktningleir vil det være umulig å følge WHO's anbefalinger. Det internasjonale samfunnet må bidra med medisinsk hjelp til sårbare grupper i denne pågående pandemien.

Medio mars 2020 er over 200 000 bekreftet smittet i koronaviruspandemien, og 8 000 er døde (1). Rapporter fra de ulike landene viser stor variasjon i mortalitet. I Kina er ca. 4 % av de smittede døde, i Sør Korea 1 %. I Europa er det også store forskjeller. I Italia er om lag 9 % av de påvist smittede døde, mens tilsvarende tall i Tyskland er ca. 0,2 % (2). Verdens helseorganisasjon (WHO) har så langt kun fått rapportert svært få tilfeller fra Afrika, men antallet er økende, og 25 land har nå meldt om smittede (2).

De registrerte tallene er blant annet avhengig av hvor mange som testes og hvordan forekomsten registreres. Hvor store forskjellene faktisk er, vet vi ikke. Det som synes helt sikkert er at covid-19 smitter lett. Det kom derfor ikke som noen overraskelse da WHO 11. mars definerte det pågående utbruddet som en pandemi (3).

Ved influensautbrudd har man sett at lav- og middelinntektsland er dårligere rustet til å håndtere epidemier enn høyinntektsland. I forbindelse med utbrudd av svineinfluensa i 2009 fant man høyere influensarelatert dødelighet i Mexico enn i USA, Europa og Australia (4). Det er derfor grunn til bekymring for hvordan denne pandemien vil påvirke de mest sårbare gruppene i verden. Dette gjelder befolkningen i lav- og middelinntektsland og mennesker som lever under vanskelige forhold, for eksempel i flyktningleirer.

Utbrudd av alvorlige smittsomme sykdommer er ikke uvanlig i disse utsatte gruppene. I slike situasjoner har stor innsats fra de respektive landene og det internasjonale samfunnet ikke bare reddet mange menneskeliv, men også vært viktig i arbeidet med å lage systemer for å håndtere smittsomme sykdommer. Massevaksinerings av befolkningsgrupper, smitteoppsporing, testing, behandling og ikke minst god informasjon til befolkningen er tiltak som har hatt effekt. I Kongo har man siden 2018 hatt et utbrudd av ebola, med over 2 200 døde (5). Utbruddet ser nå ut til å være nesten over, og systemet som er bygd opp for å håndtere denne sykdommen, vil kunne brukes i et eventuelt utbrudd av koronavirus i landet (6).

Mennesker med dårlig ernæringstilstand bor tett, sanitærforholdene er dårlige og det er begrenset tilgang til helsehjelp

Den nåværende situasjonen er svært bekymringsfull for dem som bor i flyktningleirer. Mennesker med dårlig ernæringstilstand bor tett, sanitærforholdene er dårlige og det er begrenset tilgang til helsehjelp. Mye av den store covid-19-spredningen skyldes at vi reiser mye og dermed sprer smitte vidt. Isolasjonen i flyktningleirene kan i teorien bidra til å beskytte flyktningene. Men mest sannsynlig vil pandemien også ramme der.

Hvis smitten først kommer inn i leirene, kan konsekvensene bli svært store. Da mer enn 700 000 personer kom til Kutupalong flyktningleir øst i Bangladesh fra Myanmar høsten 2017, fikk man utbrudd både av meslinger og difteri (7, 8). Mange barn døde før man fikk kontroll over utbruddet gjennom massevaksinasjon og humanitær hjelp. Denne gangen har man ikke vaksiner å hjelpe seg med.

WHO har nylig bevilget 15 millioner amerikanske dollar gjennom UNICEF til bekjempelse av koronaviruset i lav- og middelinntektsland (9). Midlene skal blant annet gå til å overvåke spredningen av viruset og oppbygging av laboratorier for testing. I tillegg er det bevilget penger til beskyttelsesutstyr. Det er en start, men langt fra nok.

I en overbefolket flyktningleir vil WHO's anbefalinger være nesten umulige å følge opp. Spredning av covid-19 kan fort komme ut av kontroll, og konsekvensene kan bli katastrofale. Det er nå nødvendig at det internasjonale samfunnet bidrar med medisinsk nødvendig hjelp til disse sårbare gruppene. Norge bidrar allerede i det viktige arbeidet med å utvikle en vaksine. Vi bør også bidra til å redusere smitterisiko i de mest risikoutsatte områdene, for eksempel i flyktningleirer. Ingen land kan gjøre alt, men de fleste land kan gjøre noe. Et tiltak som i tillegg er svært enkelt, er å ta imot flere flyktninger for å redusere trangboddhet i leirene. Det er dessuten viktig at man allerede nå legger grunnlaget for forskning som kan gi oss kunnskap om spredning i slike lukkede populasjoner. Historien har vist oss at dette vil komme til å skje igjen.

LITTERATUR:

1. Johns Hopkins Coronavirus Resource Center. <https://coronavirus.jhu.edu/map.html> Lest 18.3.2020.
2. WHO. Coronavirus disease 2019 (COVID-19). Situation Report – 57. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200317-sitrep-57-covid-19.pdf?sfvrsna2692f2_4 Lest 17.3.2020.
3. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 – 11 March 2020. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19-11-march-2020> Lest 13.3.2020.
4. Charu V, Chowell G, Palacio Mejia LS et al. Mortality burden of the A/H1N1 pandemic in Mexico: a comparison of deaths and years of life lost to seasonal influenza. *Clin Infect Dis* 2011; 53: 985–93. [PubMed][CrossRef]
5. UNICEF. The Democratic Republic of the Congo's last Ebola patient discharged. <https://www.unicef.org/drcongo/en/what-we-do/emergency-response/ebola-outbreak> Lest 13.3.2020.
6. News UN. DR Congo: With Ebola on the wane, UN agencies prepare to combat coronavirus. <https://news.un.org/en/story/2020/03/1058551> Lest 13.3.2020.
7. WHO. Diphtheria – Cox's Bazar in Bangladesh. <https://www.who.int/csr/don/13-december-2017-diphtheria-bangladesh/en/> Lest 13.3.2020.
8. WHO. More than 1.5 million children vaccinated against measles in Sylhet Division and Cox's Bazar District. <https://www.who.int/bangladesh/news/detail/17-09-2017-more-than-1.5-million-children-vaccinated-against-measles-in-sylhet-division-and-cox-s-bazar-district> Lest 13.3.2020.
9. WHO. UN releases US\$15 million to help vulnerable countries battle the spread of the coronavirus. <https://www.who.int/news-room/detail/01-03-2020-un-releases-us-15-million-to-help-vulnerable-countries-battle-the-spread-of-the-coronavirus> Lest 13.3.2020.

Publisert: 23. mars 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0214
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no